

Binlerce yıl önce Anadolu'da

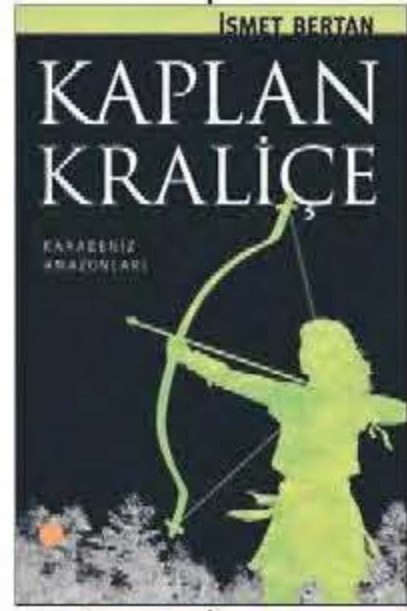
MÜREN BEYKAN

İsmet Bertan, Anadolu tarihi üzerine kurduğu romanlara 'Kralın Elçisi' ile devam ediyor. Hitit Krallığı'nın dillere destan başkenti Hattuşa'yı mekân tutan roman, hayatları tehlikelerle dolu yollarda geçen elçilerin, tüccarların öyküsünü anlatıyor

Hızlı Tosbi adlı çocuk romanı 2005'te Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği tarafından Yılın Çocuk Romanı seçilen İsmet Bertan'ın, Ağustos'ta yayımlanan son romanı *Kralın Elçisi*, gençler için yazdığı tarihsel dizisinin üçüncü kitabı. İlk kitap, Kapadokya'da (kitapta Katpatukya) geçen *Golat Kalesi Tutsağı*, ikinci kitap, Karadeniz kıyısında yaşamış efsanevi Amazonlar'ı anlatan *Kaplan Kraliçe* ve sonuncusu ise, bin tanıya inandığını bildiğimiz Hitit Krallığı'nın dillere destan başkenti Hattuşa'yı (Çorum'da Boğazköy) mekân tutan *Kralın Elçisi*. Bertan'ın özgün anlatımıyla olduğu kadar bütünsellik taşıyan özgün tasarımlarıyla da dikkat çeken kitaplarda, girişte yer alan haritalar, Anadolu'nun ilgili köşesine büyüteç tutarken, en arkanın vazgeçilmez ise karakterler listesi. Bertan romanları Anadolu tarihine meraklı her yaştan okur için çekici, okunmasa olmazlardan.

Anadolu bozkırının rüzgârını yemeyen bilmez, nasıl esrikleştirci, nasıl yüklüdür bin bir yaşamışlıkla, anıyla. Ozanların anlatmakla bitiremediği bu topraklarda dolaşan bilir renkleri, dolaşan duyar fısıltısını göçüp gitmişlerin. İsmet Bertan dolaşan, dinleyen, gözleyen insanlardan, Anadolu sevdalılarından biri. Azra Erhat'ın, Halikarnas Balıkcısı'nın heyecanı, tutkusu yaşıyor onda öylesine gönül gözüyle bakıyor ülkesinin topraklarına. Yıllardır belgesel film yapıcılığı görevini sürdürürken karış karış gezmiş dağ taş; gezdiği her yerde de nal seslerini, kahkahaları, gözyaşlarını duymuş, kulak vermiş. Notlar almış, biriktirmiş, düşünmüş, kurmuş. Sonunda Anadolu'nun geçmiş uygarlıklarına birer selam sayılacak kitapları yazmaya oturmuş, gönülünü koymuş satırlarına. İsmet Bertan'ın verimini tanıyınca, onun enerjisi, geçmiş canlandırma hevesi ve yeteneği çarpıyor insanı. Mekân tanımlamada, sahne canlandırmada eşsiz bir ayrıntı ustası, dinmeyen bir ırmak kadar coşkunu yazan biri. Her üç kitabında da okuru dönem canlandırmadaki

ustalığıyla geçmişe, dönemin varsıl ya da yoksun koşullarına, egemenlerle halkın açmazlarına, yazgı belirleyici olaylara götürmeyi, şaşırtmayı, kahretmeyi ama illa ki geleceğe ilişkin umudu yeşertmeyi başarıyor. Gençlere Anadolu'yu anlatmada, tarihi sevdirmede neredeyse büyülmüş bir kalem, benzeri zor bulunur bir öyküleme biçimi yaratıyor.

'BİR AZ KÜL KALIR ZAMANA'

Golat Kalesi Tutsağı'nın girişinde şöyle diyor: "Binlerce yıl önce, Orta Anadolu'da 'Beyaz Atlar Ülkesi' diye bilinen Katpatukya'da yaşamış beş cesur arkadaşlar. Güneş görmeyen kentlerde uyudular, güneşe

taptılar. Şurhum Dağı'nın ateş dilinden korktular... ömürlerini duygularıyla birlikte şapkaklı kayalara astılar." Kitapta anlatılan, salt bu beş arkadaşın yaşamı değil elbette; asıl anlatılan, halkın, dönemin egemenleriyle, inanç sistemiyle imtihanı. Pagan dönemin, tek tanrılı

inancın ufukta beliren tehdidini henüz göremediği yıllar. Onca yoksunluk içinde insana ilişkin çekişme, hırs ve sevgi farklı değil günümüzden. Bertan'ın peribacaları vadisinde kurguladığı yerleşim ayrıntıları bugün Kapadokya'yı bilenlerin hayalinde bambaşka görüntüler titretirecek nitelikte. Hani neredeyse, kamerasını alıp yeraltı şehirlerinde kayıt yapmış Bertan.

Karadeniz Amazonları'nın acıyla, kanla yazılmış yazgısını canlandıran *Kaplan Kraliçe*'nin girişinde ise, "Doğuran onlar, bağırana basan onlar aşağılanan onlardı. Eken onlar, biçen onlar aç kalan onlardı... Çünkü onlar kadındılar..." diyor

Bertan, "Çağları karanlık, hayatları zindandılar... Bu ülkenin Amazonlar'ı özgürlük için, onur için savaştılar." Kadınların dünyanın pek çok köşesinde hâlâ bin bir acıyla yaşamaya zorlandığı günümüzde bu başkaldırının gücü bir ışık yakar mı insanlık onuruna? Yakmalı. Bertan'ın da satırlara gömdüğü duygu bir tür haykırış gibi işliyor yüreğe kitabın sonunda. Hırçın bir denizin kıyısında, hırçın bir doğada, bir o kadar hırçın, vahşi bir mücadele yürütmüş kadınların ve

zalim egemenlere karşı onlarla omuz omuza direnmiş erkeklerin şiddet dolu destanı, Bertan'ın yine kamera kaydı kıvamındaki anlatımıyla, döneme ilişkin bin bir ayrıntıyla neredeyse yürekleri ağza getiriyor.

Yeni kitap *Kralın Elçisi*, güç, birlik ama kederle örülmüş bir imparatorluğun Anadolu'da kurulmuş, döneminin en güçlü devletinin sarayı çevresinde geçiyor. Bir prensesin daha doğmadan dağa taş yazılı kara bahtını, halktan bir ulak oğlanın umuda yolculuğunu anlatıyor ancak koca bir devletin altyapısına yaslanarak, illa ki onu okurun gözünde ete kemiğe büründürerek. "Hitit ülkesinde güneş, / Önce yüreklerle doğardı... Bilirdi ki her kalpten, / Biraz duman, / Biraz kül kalır zamana. / Savrulsa da her zerresi, / Aşk ile sonsuza dek yaşardı. / Bilirdi ki her kale, / Başka kalenin temelinde yükselir, / Uygarlık, Hitit güneşinden doğardı." Böyle diyor Bertan. Gerçekten de Hitit, güneş gibi doğmuştu Anadolu'ya. Tarihin en örgütlü, varsıl devletlerinden biriydi ama insanı insandı mutlaka, onlar da sevgiler, acılar çektiler, hırslara, öfkelerle kapıldılar. Kralın Elçisi, Hitit başkenti Hattuşa'yı, kentler yakınında bağımsız ticaret kasabaları olarak kurulmuş karumları, en zenginleri Kaneş Karum'u (Kayseri yakını) canlandırıyor okurun gözünde. Hatta, Alishar Kalesi'nin duvarları dışında pusuya düşürülen koca kervanın yaşadığı dehşeti, bir başkasının Nar Geçidi'nde katledilmesini yalın ama o denli yakıcı dillendiriyor ki yazar, gerçekten de Anadolu tarihinin kanla yazılı sayfalarında dolaştığını hissediyor okur. Bertan'ın gücü, kurguladığı öykü kadar, işte bu belgeselci ustalığında gizli. Romanda, bir gün mutlaka kralın atlı elçisi olma hayaliyle koşuturup duran haberci çocuk Mana-Putu karakteri ön planda. Bu meraklı ve becerikli oğlanın, sevdiklerinin kayıyla

katılarak büyümesi, yaşamının çeşitli evrelerinde halktan biri olmanın bedelini duyumsayarak bir delikanlıya dönüşmesi ve sonuçta büyük Hitit topraklarında Rahip-kral III. Hattuşili'nin elçisi olmayı başarması öykünün belkemiğini oluşturuyor. Prens Katalpa'nın bir soylu olarak bahtsızlığı Mana-Putu'nunkinden aşağı kalmıyor.

Tarihsel roman yazmanın güçlüğü, tarihi sığ bir arka plana mahkûm etme çıkmazından kaçınmamak belki de. İsmet Bertan'ın her üç kitabında da bizi etkileyen, bizi bu kitapların gençler tarafından okunmasının gereğine inandıran, yazarın "öyküyü tarihsel bir sahnede anlatma" derdinde olmaması, tersine Anadolu'nun farklı kültür dönemlerini canlandıracak öykülerin peşinde olması. Dünya edebiyatında da tartışılıyor bu, tarihi işine geldiği gibi har vurup harman savurma keyfiyeti. Bertan'ın her üç kitabı da bu türden bir keyfiyete sırtını dönen birer epik roman. Mutlaka emek ister okuması, ama bir kez satırların dehlizine girdiniz mi, neredeyse duymaya başlayacağınız hıçkırımlar, gülüşmeler, bin bir ses sizi gizemli bir yolculuğa çeker, binlerce yıldır

Anadolu'da mahsur kim bilir kaç öykünün gizemine kapılacağınız büyülmüş bir yolculuğa...

